

zen appeals, petitions. According to the author, the discussion character of the institute of popular initiative is determined by its diversity and multifunctionality. This institute has its own objects, form and scope of implementation in different countries of the world.

The article investigates the problems of implementation of the popular initiative concerning All-Ukrainian referendum on amendments to the Constitution of Ukraine, the institute of withdrawal (giving a vote of non-confidence), the legislative initiative addressed to the parliament.

Attention is paid to the issues of limiting popular initiative as to the issue of a nationwide referendum on changing the state territory (ratification referendum). It is noted that the state territory may have various reasons, including membership in the other state. This is directly related to the change of the constitutional order, and the Constitution defines the nation as its exclusive subject. Therefore, in terms of the constitutional principle of popular sovereignty, such a restriction of popular initiatives is questionable, but in terms of the state power legitimacy it is quite difficult.

The article emphasizes the problems of the popular initiative implementation concerning amendments to the Constitution of Ukraine. It is proved that the proceedings of initiation of Ukrainian referendum by its citizens require improvement in terms of the specificity of the officials' authority, terms and especially scientific and expert support of the initiative.

According to the author, the institution may be an effective means of combating corruption in power structures and increasing the state power legitimacy when it is reasonably embodied in Ukrainian legislation.

The author assumes that the introduction of popular legislative initiatives addressed to the parliament is perspective for Ukraine. Because of this institute the people get another lever of influence on the state power in the face of the parliament and an effective means of reconciling the interests of the people and the power and strengthening the legitimacy of the latter.

It proves the necessity of improving the institute of popular initiative and appropriate amendments to Ukrainian constitutional law in force, that, in the author's point of view, will contribute to the ensuring the state power legitimacy and the state sovereignty strengthening.

Key words: popular initiative, referendum, state power, state power legitimacy, sovereignty.

УДК 342.7

Т. А. КОСТЕЦЬКА,
кандидат юридичних наук

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

Сучасні конституційні процеси в Україні характеризуються не лише своєю неоднозначністю, а й динамічністю. Йдеться не тільки про їх політико-правовий вимір, а передусім про розширення кола суб'єктів конституційно-правових відносин та оптимізацію їх правового статусу, удосконалення існуючих і утвердження нових інститутів держави і суспільства, що претендує на роль громадянського. Існуючі зміни стали стимулом для постановки дослідниками питання: на якому етапі розвитку перебуває в Україні нині громадянське суспільство?

Розвинуте громадянське суспільство є невід'ємною складовою всіх демократичних, правових, соціальних держав світу. Його узагальненими характеристиками називають об'єднання особистих (приватних), суспільних та колективних інтересів за допомогою численних горизонтальних і вертикальних зв'язків між його елементами в єдине ціле, охорона прав людини, громадянина, демократичної системи державної влади тощо. Як наголошують спеціалісти, аксіоматично, що сильна держава неможлива без розвинутого громадянського суспільства. Вона (держава) є сильною тією мірою, якою в рамках відведених їй громадянським суспільством функцій і повноважень ефективно здійснює політичне управління в інтересах громадян, створюючи для цього відповідну правову систему і легітимно забезпечуючи правопорядок у суспільстві [1].

В Україні, на відміну від попередніх років, за умов крайньої неоднозначної політичної ситуації, існування власного суверенітету і державної незалежності, можна стверджувати, що існують засади для розвитку громадянського суспільства. Стало вже очевидним, що окремі інститути українського громадянського суспільства подолали усталений стереотип своєї аморфності й трансформуються в повноцінні суб'єкти політичних процесів. Підтвердилась, на нашу думку, висловлена в минулому теза, що перспективи становлення та його розвитку в Україні не можуть зводитися лише до раціонально сформульованих теорій та схем, на основі яких політики й управлінці пропагандистськими чи іншими інституційними маніпуляціями можуть контролювати його життєдіяльність. Власне, громадянське суспільство в класичному його розумінні в нашій країні поки що не існує (доведено, що наразі повністю сформованого подібного суспільства немає в жодній країні світу), його становлення – довготривалий процес. Реаліями на сьогодні є дискусії про тенденції, напрями, проблеми вітчизняних процесів розвитку названого феномену.

Проблеми становлення громадянського суспільства – предмет дослідження різних галузей наукових знань: політології, соціології, філософії, юридичних наук – і є досить складними.

Юридичним аспектам названого феномену присвячена низка фундаментальних і прикладних праць, велика кількість наукових статей із різних дисциплін гуманітарного спрямування вітчизняних і зарубіжних науковців, підготовлених у різні історичні періоди, аналіз яких – окреме дослідження. Відзначимо при цьому лише науковий доробок таких вітчизняних дослідників, як: В. Горбатенко, А. Колодій, В. Корнієнко, І. Кресіна, П. Любченко, О. Петришин, В. Погорілко, П. Рабінович, О. Скакун, О. Скрипнюк, Ю. Тодика, В. Федоренко, Ю. Шемшученко та ін., який можна назвати ґрунтовною методологічною основою для осмислення організації сучасного українського громадянського суспільства. Існує чимало проблем, без належної розробки та, безумовно, розв'язання яких неможливе подальше формування і функціонування громадянського суспільства України. Це, зокрема, визначення сутнісних ознак, його структурних, інституційних елементів, їхнього впливу на стан суспільства взагалі; механізму взаємовідносин із державою, функціо-

нально-цільового впливу складових суспільства на стан системи державної влади, рівень розвитку демократичної, правової, соціальної держави – визначеної Основним Законом мети, яку ще потрібно реалізовувати. Такими, далеко невичерпними є чинники, що скеровують дослідження функціонування інститутів українського громадянського суспільства, вказують на їх наукову актуальність.

Слід нагадати, що наразі дискусійним у науці залишається і саме поняття категорії «громадянське суспільство». Відповідно до мети нашої роботи вкажемо на результати лише деяких розробок учених-правознавців останніх років. Наприклад, у дисертаційному дослідженні, присвяченому правовим основам громадянського суспільства сучасної України, обгрунтовується поняття громадянського суспільства як системи суспільних відносин, де відповідні індивіди та організації пов'язані між собою правовими, економічними та іншими інтересами і мають можливість діяти вільно та за своїм розсудом в умовах розвинутого самоврядування та переходу власних повноважень та відповідальності від органів державної влади до місцевого самоврядування та суспільних об'єднань громадян, не порушуючи при цьому законних інтересів інших осіб і суспільства в цілому [2]. Зокрема, як самоорганізовану і саморегульовану, автономну сферу суспільного життя, в якій функціонують добровільні некомерційні недержавні об'єднання, що діють у межах законодавства і втілюють цінності свободи й солідарності, називають громадянське суспільство окремі дослідники конституційного права [3, с. 5].

Наведене лише свідчить про відсутність уніфікованого підходу до розуміння сутності громадянського суспільства як правової категорії і підтверджує теоретичну значущість та необхідність подальшого її наукового осмислення. У літературі існує також думка про необхідність визнання неможливості вироблення єдиного і статичного поняття «громадянське суспільство» через постійну динаміку відповідних процесів [4, с. 40].

Визначальною тенденцією вітчизняного правотворення, яка отримує своє відображення й у теоретичних напрацюваннях українських дослідників, називають унормування конституційної правосуб'єктності інститутів громадянського суспільства, в значенні яких здебільшого розуміють: а) суб'єктів, які в процесі своєї діяльності формують суспільні відносини, спрямовані на утвердження громадянського суспільства; б) інститути, які об'єднують у своєму складі норми конституційного та інших галузей права, що регулюють суспільні відносини у відповідній сфері і виступають складовими елементами багатовимірної системи конституційного права України; в) узагальнюючу назву для всіх упорядкованих і структурованих виявів громадянського суспільства тощо [5].

Згідно з Порядком сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 р. (№ 976), до інститутів громадянського суспільства віднесено громадські організації, професійні та творчі спілки, організації роботодавців, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, а також недержавні ЗМІ та інші невідприємницькі товариства і

установи, легалізовані відповідно до законодавства (п. 2 Порядку). Тобто вперше в історії державотворення та правотворення незалежної України інститути громадянського суспільства перестали бути виключно філософською чи політологічною категорією, а стали унормовані як система суб'єктів, наділених правами і обов'язками щодо обстоювання своїх легітимних інтересів у процесі подальшої розбудови громадянського суспільства та участі в управлінні державними справами, зокрема у формуванні та реалізації державної правової політики.

Однак у наукових публікаціях наголошується, що в Україні все ще відсутній чіткий механізм конституційно-правового регулювання основних інститутів громадянського суспільства, регламентування діяльності його суб'єктів. Йдеться про те, що вітчизняне законодавство не визначає, чітко й послідовно, характеристику його суб'єктного складу та інститутів; ефективну систему регулювання конституційно-правових відносин інститутів громадянського суспільства і державного апарату; стабільні й чіткі юридичні інструменти та процедури взаємодії цих інститутів з державою, що забезпечують баланс їх інтересів [4, с. 39].

Водночас чимало дослідників зауважують, що громадянське суспільство – це не стільки інституційний феномен. Це насамперед стан суспільства, характеристика з погляду його самоорганізації, ступеня розвитку демократичних правових інститутів, гарантування і реалізації основних прав, свобод людини і громадянина, участі громадян в управлінні суспільними справами, усвідомлення ними не тільки своїх прав, а й обов'язків тощо. Саме такими є параметри сучасного громадянського суспільства, мета його функціонування. Таке суспільство, як визначалося, виконує завдання гармонійного поєднання особистих (приватних), колективних та суспільних інтересів; об'єднання громадян з достатнім рівнем суспільної свідомості та політичної культури на основі різноманітних відносин, взаємозв'язків.

Для функціонування суспільства характерна наявність численних різнобічних за змістом та характером, багатоаспектних, складних за умовами здійснення тощо в тому числі інформаційних взаємовідносин між людьми, громадянами, їх об'єднаннями, громадянськими інститутами та органами державної влади за участю засобів масової інформації, електронних засобів комунікації. Громадянське суспільство пронизане інформаційними відносинами, ступінь розвитку яких, як і характер інформаційної взаємодії складових компонентів, є його якісною визначеністю, ознакою ідеальної моделі.

Громадянське суспільство сучасності та в перспективі численними його розробниками бачиться саме як інформаційне суспільство. Це таке суспільство, в житті якого набувають значущості інформація і знання; зростає кількість людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями; здійснюються розвиток електронної демократії, електронної економіки, електронної держави, електронного уряду тощо [6].

Принагідно варто нагадати, що Україна ще у 2007 р. одним із головних пріоритетів державної діяльності, визначених у Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки»,

визначила прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток суспільства, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, інформаційне суспільство. Таким чином, проблематика розбудови інформаційного суспільства в нашій державі перестала бути суто теоретичною проблемою, а набула прикладного характеру. На часі широкомасштабним завданням є всебічний аналіз результатів запровадженої концепції розвитку інформаційного суспільства в нашій державі, врахування здобутків та нерозв'язаних проблем.

Про практичну необхідність враховувати взаємозв'язок і взаємозумовленість при становленні громадянського суспільства в Україні процесами глобальної інформатизації, що тягнуть за собою виникнення повноцінного інформаційного суспільства, неодноразово наголошувалося в спеціальній літературі [7, с. 50].

Таким чином, в умовах формування сучасної концепції поіндустріального громадянського суспільства актуальними стають наукові дослідження питань співвідношення громадянського та інформаційного суспільства як не тільки теоретична, а й прикладна проблема. Саме тому в статті ставиться за мету охарактеризувати основні концептуальні засади розбудови громадянського суспільства в Україні як інформаційного суспільства, визначити напрями їх удосконалення в контексті формування нової парадигми національного конституціоналізму.

Концепції, проблеми розвитку інформаційного суспільства вже тривалий період стали предметом фундаментальних наукових досліджень. Дослідники виокремлюють два основні сформовані світовою наукою доктринальні підходи щодо визначення сутності такого суспільства [8, с. 7].

Для вітчизняної юридичної науки проблеми, пов'язані з особливостями функціонування соціально-політичних інститутів в умовах формування в Україні інформаційного суспільства, є порівняно новими. Можна констатувати, що національна концепція інформаційного суспільства тільки формується. Збільшується кількість філософсько-політологічних праць, у яких робляться спроби осмислити та спрогнозувати ті суспільні зміни, які відбуваються під впливом нових інформаційно-комунікаційних технологій у різних сферах життєдіяльності держави і суспільства. Протягом останнього десятиріччя активно розроблялися, зокрема, політологічні аспекти інформаційного розвитку України, розуміння ролі інформації як ефективного засобу модернізації українського суспільства, феномену інформаційного суспільства. Актуальності набувають дослідження теоретичних проблем конституційно-правової науки, пов'язаних із осмисленням переходу України в постіндустріальну епоху.

Складові інформаційного суспільства в Україні є предметом конституційно-правового регулювання. Безперечно, проблематика названого суспільства тісно пов'язана із конституційними ознаками держави, які, на наш погляд, є політико-правовою основою для побудови і розвитку концепції інформаційного суспільства, відкритої інформаційної держави, критерієм якої є, зокрема, вільний доступ до будь-якої інформації. Можна сказати, що подальший розвиток укра-

їнського громадянського суспільства в межах, визначених Конституцією України, зумовлює налагодження ефективних взаємовідносин між державою та громадянськими інститутами як суб'єктами інформаційної діяльності.

Існує доцільність поглиблення досліджень науково-методологічних аспектів конституційно-правового регулювання функціонування засобів масової інформації. ЗМІ є важливим інститутом формування сучасного громадянського суспільства, що впливає на всі сфери його функціонування – політику, економіку, культуру тощо, а їх діяльність – однією з гарантій становлення і належного функціонування суверенної демократичної, правової, соціальної держави. В умовах, коли інші громадянські інститути є не досить самодостатніми, названі є потужним інструментом формування суспільства як такого, процесів його самоорганізації.

Глибокого аналізу потребують закономірності, конституційні засади, способи правового регулювання інформаційної сфери суспільства, що об'єктивно сприятиме, на нашу думку, його розвитку, формуванню дієвого законодавства, спрямованого на впорядкування функціонування відповідних інститутів. Модель конституційних засад правового регулювання можливо розглядати на основі таких базових категорій та інститутів конституційного права, як: засади конституційного ладу, конституційно-правовий статус людини і громадянина, інститут форм безпосередньої демократії, інститут державної влади та ін. При цьому аспекти дослідження конституційно-правових засад регулювання інформаційних відносин як теоретико-методологічна проблема можуть бути представлені в сукупності певних науково-теоретичних завдань, реалізація яких допоможе усунути наявні прогалини у вітчизняній доктрині конституційно-правового регулювання інформаційних відносин.

Названі позитивні тенденції можуть набути реальності за таких умов. Передусім це необхідність з'ясування реального стану та обґрунтування основних напрямів інформаційного розвитку українського суспільства в умовах перспективи проведення конституційної реформи; систематизація наявних наукових підходів щодо аналізу основних складових інформаційного суспільства України; визначення конституційно-правової понятійно-категоріальної основи досліджень тощо.

Повертаючись до прямого питання про співвідношення громадянського й інформаційного суспільства, слід зауважити про існуючі висновки щодо збіжності їхніх сутнісних ознак і характеристик у процесі функціонування.

Так, висловлюються побоювання, що інформаційне суспільство з притаманними йому ознаками (розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інформаційних продуктів, послуг тощо) може не бути відкритим, громадянським суспільством. Відомим американським соціологом М. Кастельсом обґрунтовується думка, що якраз новітні інформаційно-комунікаційні технології, перед якими стоїть завдання розвитку інститутів громадянського суспільства на основі об'єднання в єдину систему, можуть стати інструментом елітного і елітарного спілкування [9]. Тобто світ поділений, як влучно називають у спеціальній літературі, на «інформаційне багате» та «інформаційне бідне» суспільство. Наразі існує проблема забезпечення інформаційних прав

людини, свободи вираження поглядів. Громадяни позбавляються дієвого важливо впливу на розвиток громадянського суспільства, державних інституцій. З іншого боку, новітні технології, зокрема, глобальна мережа Інтернет, – це поширення неправдивої інформації; порнографії; інформації, яка пропагує війну, фашизм, національну та релігійну ворожнечу; незаконний доступ до персональних даних особи, їх поширення тощо.

У вітчизняній практиці до причин такого стану відносять унеможливлення поширення на журналістів Інтернет-видань положень законодавства щодо традиційних ЗМІ; забезпечення їх прав і гарантій, пов'язаних з професійною журналістською діяльністю (зокрема, при збиранні інформації, збереженні таємниці авторства та джерел інформації, зверненні до спеціалістів при перевірці одержаних інформаційних матеріалів тощо); і навпаки, – можливість появи в середовищі інтернет-ЗМІ видань, що своєю діяльністю (наприклад – робота з інформацією, яка порушує основні права і свободи людини) дестабілізують роботу всього згаданого середовища.

З огляду на наведене подальше вдосконалення відносин у відповідній сфері прямо пов'язується із необхідністю підготовки та прийняття спеціального законодавчого акта про ЗМІ в мережі Інтернет. Предметом правового регулювання відповідного акта мають стати визначення правового статусу, принципів діяльності інтернет-ЗМІ як нового, нетрадиційного мас-медіа; визначення прав, обов'язків, відповідальності журналістів, власників, провайдерів, адміністраторів, програмістів, інших учасників інформаційних відносин у інтернет-ЗМІ; запобігання розповсюдженню інформації, що створює загрозу для прав, законних інтересів, фізичних і юридичних осіб тощо [10].

Оскільки державі належить провідна роль у формуванні інформаційного суспільства, стала очевидною проблема розроблення нових концептуальних засад державної інформаційної політики, спрямованої на комплексне забезпечення права людини і громадянина на інформацію, гарантування можливостей їх участі в процесі прийняття політичних рішень, управлінні суспільними справами, її стратегії та правового регулювання.

Важливою складовою виконання цих завдань є створення ефективного інституту інформаційної безпеки, забезпечення якої чинна Конституція України (ч. 1 ст. 17), як відомо, визначає найважливішою функцією держави, справою всього українського народу. Логічно, що перетворення в сучасних умовах інформації в різнобачний багатофункціональний ресурс покладає певні зобов'язання на все українське суспільство, на всі його інститути, суб'єкти. Зрозуміло, що держава конституційно зобов'язана забезпечувати в межах наявних у неї форм, засобів низку встановлених інформаційних прав людини і громадянина гарантувати відповідний рівень інформаційної безпеки всього суспільства.

За свідченням спеціалістів, чинне законодавство вже упродовж значного періоду потребує вдосконалення та подальшого розвитку насамперед саме через недостатнє усвідомлення законодавцем визначених на конституційному рівні значення і ролі інституту інформаційної безпеки в розвитку і подальшому розвитку громадянського суспільства, існуванні суверенної держави.

На жаль, слід констатувати, що в сучасний період, коли проти України здійснюються широкомасштабні «інформаційні війни», спрямовані на дискредитацію, дезорганізацію, підлив іміджу, інформаційну дестабілізацію нашої держави, всього українського суспільства, недооцінка, слід так думати, інформаційної безпеки як невід’ємного компонента національної безпеки має свої негативні наслідки. Йдеться, зокрема, про неспроможність ефективно протидіяти цьому. Забезпеченню загальнодержавної системи інформаційної безпеки має сприяти насамперед відповідна нормативно-правова база, яка визначає порядок поширення та використання інформаційної продукції іноземного виробництва на території України.

Під час парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні (червень 2014 р.) було визнано низку наявних проблем в інформаційній сфері та необхідність розвитку інформаційного законодавства, проведення системної кореляції з вирішення питань захисту та забезпечення основних прав, цінностей і соціально-економічних інтересів людини, суспільства і держави, побудови в умовах відкритого суспільства ефективною системи інформаційної безпеки України [11].

Отже, істотною умовою формування і подальшого розвитку громадянського суспільства в Україні є вдосконалення інформаційних відносин; забезпечення конституційного права на інформацію, рівня інформаційної безпеки людини, держави, всього суспільства, побудова визначеного юридично інформаційного суспільства як практичної реалізації цінностей громадянського суспільства.

Наразі існує необхідність формування сучасної моделі інформаційного суспільства в Україні як характеристики стану громадянського суспільства на новому етапі розвитку, його можливості відповідати глобалізаційним викликам, моделі, яка б опиралася на здобутки власного культурного, інтелектуального середовища, а також на виважене, координоване державою співробітництво з іншими країнами та міжнародними організаціями в інформаційній сфері, їхній позитивний досвід на основі розкриття та розвитку власного потенціалу. На наше переконання, цю проблематику можна назвати однією з домінуючих для сучасного етапу конституційного розвитку України, оскільки її майбуття як суверенної, незалежної держави безпосередньо залежить ще й від того, як саме розвиватимуться суспільні інформаційні процеси, наскільки ефективними будуть нормативно-правові засади інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. *Держава і громадянське суспільство в Україні: проблеми взаємодії* : монографія / [за ред. І. О. Кресіної]. – К. : Логос, 2007. – 313 с.
2. *Корнієнко В. О.* Правові основи громадянського суспільства сучасної України (інституційний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Корнієнко В. О. – Одеса, 2007.
3. *Берченко Г. В.* Конституційні засади громадянського суспільства в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Берченко Г. В. – Харків, 2011.
4. *Лютюк О. С.* Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства / А. С. Лютюк // Публічне право. – К., 2013. – № 2.

5. Федоренко В. Л. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти / В. Л. Федоренко, Я. О. Кагляк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minjust.gov.ua.

6. *Wikipedia*. Інформаційне суспільство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.

7. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів / І. Гетьман // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. праць. – Харків : Право, 2011. – № 2 (65).

8. Крегул І. Ю. Співробітництво України з міжнародною організацією ЮНЕСКО у сфері правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Крегул І. Ю. – К., 2012.

9. Castells M. The Information Age. Economy, Society and Culture. Volume I. The Rise of the Network Society / M. Castells. – Oxford : Blackwell Publishers, 1996. – 556 p.

10. Кузнецова О. Д. Гармонізація міжнародних і національних правових норм про Інтернет-ЗМІ України [Електронний ресурс] / О. Д. Кузнецова. – Режим доступу : <http://lnu.edu.ua/mediaeco/mereg>.

11. *Рекомендації* парламентських слухань від 18 червня 2014 р. на тему: «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні»: схвалені постановою Верховної Ради України від 03 липня 2014 р. № 1565-VII.

Костецька Т. А. Громадянське суспільство і інформаційне суспільство: концептуальні та нормативні аспекти взаємозв'язку

Метою статті є аналіз деяких концептуальних засад розбудови громадянського суспільства в Україні як інформаційного суспільства та визначення напрямків їх удосконалення в умовах формування нової парадигми національного конституціоналізму.

Досліджуються актуальні питання формування українського громадянського суспільства, його реальний стан та перспективи розвитку в контексті демократичного поступу до європейських стандартів. Визначається ряд проблем, без належної розробки та вирішення яких неможливе ефективне подальше його функціонування.

Вказується на необхідність удосконалення механізму конституційно-правового регулювання основних інститутів громадянського суспільства.

Наголошується, що параметри громадянського суспільства сучасності та його перспективи невіддільні від побудови в Україні повноцінного інформаційного суспільства.

Подаються деякі методологічні підходи до інтерпретації громадянського суспільства як суспільства інформаційного, обґрунтовується діалектичний взаємозв'язок між цими інститутами.

Ключові слова: реформування суспільства, громадянське суспільство, інститути громадянського суспільства, інформаційні відносини, інформаційне суспільство.

Костецкая Т. А. Гражданское общество и информационное общество: концептуальные и нормативные аспекты взаимосвязи

Статья посвящена анализу концептуальных подходов о построении гражданского общества в Украине в качестве информационного общества, определение направлений их совершенствования в контексте формирования новой парадигмы национального конституционализма.

Исследуются реальное состояние украинского гражданского общества и перспективы его развития в контексте демократического продвижения к европейским цивилизационным стандартам. Называется ряд проблем, требующих своего разрешения с целью повышения эффективности функционирования данного феномена.

В частности, подчеркивается необходимость совершенствования конституционно-правового регулирования основных институтов гражданского общества в Украине.

Исследуются некоторые методологические подходы к вопросу об интерпретации гражданского общества как общества информационного, доказывається диалектичная взаимосвязь между ними.

Ключевые слова: реформирование общества, гражданское общество, институты гражданского общества, информационные отношения, информационное общество.

Kostecka T. A. Civil society and informative society: conceptual and normative aspects of the interrelation

This article reviews the main conceptual bases of development of civil society in Ukraine as an information society; in the context of the new paradigm of national constitutionalism, the areas of such bases improvement are specifying.

The current issues of Ukrainian civil society formation, its actual state and perspectives are exploring in conditions of democratic movement to the European standards.

The number of problems, without the proper development and solution of which cannot be its effective functioning.

It points to the necessity to improve the mechanisms of constitutional and legal regulation of civil society's major institutions.

It emphasized that the parameters of modern civil society and its perspectives are inseparable from the construction in Ukraine full information society.

Some methodological approaches to the interpretation of civil society as an information society are offering. The dialectical interrelation between these institutions are substantiated.

Key words: society transformation, civil society, civil society institutions, informational relations; informative society;

УДК 342

V. O. ANTONOV,
кандидат філософських наук

**ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ ГАРАНТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

Збройна агресія Російської Федерації проти нашої країни переконливо засвідчила, що в гарантуванні системи забезпечення національної безпеки Української держави найважливіша роль відводиться такому суб'єкту, як Збройні Сили України. Міністерство оборони України як центральний орган виконавчої влади спеціальної компетенції забезпечує проведення в життя державної політики у сфері оборони і який покликаний гарантувати захист України від зовнішньої збройної агресії (ст. 17 Конституції України) [1, с. 6].

Україна, виходячи із необхідності забезпечення власної *воєнної безпеки* та оборони, усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародної стабільності, як суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава, має Збройні Сили із необхідним рівнем їх бойової готовності та боєздатності. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Збройні Сили України» Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, тери-